

Asia: Asia VN/4219/2023

Lausuntopyyntö peruspankkipalveluja ja luottolaitoslainsäädäntöä koskevasta arviomuistiosta

1. Peruspankkipalvelut

Kommenttinne peruspankkipalveluita koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 2)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

Maaseutupolitiikan neuvoston lausunto peruspankkipalveluja ja luottolaitoslainsäädäntöä koskevasta arviomuistiosta (VN/4219/2023)

Maaseutupolitiikan neuvosto (jäljempänä MANE) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Arviomuistiossa on kartoitettu peruspankkipalveluiden ja luottolainsäädännön sääntelyn ajantasaisuutta, muutostarpeita ja mahdollisia toimenpidevaihtoehtoja. MANE pitää arvokkaana, että arviomuistiossa on pystytty tunnistamaan maantieteeseen liittyvien erilaisten alueiden olosuhteiden erityiskysymyksiä.

MANE korostaa alueellisen eriarvoisuuden torjumisen ja alueellisen yhdenvertaisuuden vahvistamisen tarvetta pankkipalveluiden osalta. MANE näkee tarkoituksenmukaisena ja kannatettavana ehdotuksena informaatio-ohjauksen edistäminen, jonka mukaisesti Finanssivalvonnalle annettaisiin toimivaltuus arvioida pankkipalveluiden saatavuutta, käytettävyyttä ja hinnoittelua myös yritysten, yhteisöjen ja elinkeinotoimintaa harjoittavien luonnollisten henkilöiden keskeisten pankkipalveluiden osalta.

MANE pitää erityisen tärkeänä, että Finanssivalvonta arvioisi pankkipalveluiden saatavuutta maantieteellisen linssin tarkastelun kautta. Pankkipalveluiden saatavuutta, käytettävyyttä ja hinnoittelua olisi erityisen tärkeää tarkastella maaseutualueiden pienten paikallisyhdistysten, maaseutualueilla toimivien mikro- ja pk-yritysten sekä maatilayritysten näkökulmista.

MANE kannattaa asiakkaan tuntemiseen ja tunnistamiseen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvien menettelytapojen ja velvollisuuksien täsmentämistä. On tunnistettava, että pankkipalveluita tarjoavat yritykset ovat valta-asemassa suhteessa esimerkiksi maaseutualueilla toimivia paikallisia yhdistyksiä ja mikro- ja pk-yrityksiä ja, että esimerkiksi rahanpesuun liittyvät vaatimukset voivat olla ylimitoitettuja. Kokonaisuuteen vaikuttaa pankkipalveluiden keskittäminen ja paikallisen pehmeän tiedon häviäminen. Pankkien asiantuntijat ja asiakaspalvelijat eivät enää tunne tai tunnista maaseutualueilla toimivia yhdistyksiä tai yrityksiä.

MANE kannattaa peruspankkipalvelujen tarjoamisvelvoitteen laajentamisen kehittämisvaihtoehtoa. MANE näkee, että asiakkaan oikeudesta peruspankkipalveluihin olisi perusteltua harkita laajennettavaksi koskevaksi kokoluokaltaan pienempiin mikro- ja pienyrityksiin ja vastaavan tyyppiin pienempiin yhteisöihin, joiden taloudellinen toiminta ei ole laajaa, mutta paikallinen ja alueellinen yhteiskunnallinen rooli ja merkitys keskeinen. Kehittämisvaihtoehdolla olisi suoraa ja merkittävää myönteistä vaikutusta esimerkiksi maaseutualueilla toimivien yhdistysten toimintaedellytyksiin (kts. kohta 7).

MANE näkee perusteltuna asiakaspalvelun tavoitettavuuden edistämistä koskevia toimenpiteitä pankkipalveluissa laajemminkin. Pankin tavoitetavuutta koskevia haasteita sekä peruspankkipalveluissa että pankkipalveluissa laajemminkin on pystyttävä ratkaisemaan paikkaperusteisesti tunnistuen ja huomioiden erilaisten alueiden olosuhteita ja eri väestöryhmien todellisia mahdollisuuksia hakeutua ja käyttää tarjottuja pankkipalveluja MANE korostaa, että pankkipalveluiden maantieteellisellä saavutettavuudella on merkitystä sille, saako hän vahvan tunnistautumisen välineen käyttöönsä ja pääseekö hän myös sähköisten julkisten palveluiden piiriin, joiden ensisijaisuudesta on tehty VN periaatepäätös. MANE näkee, että asiakaspalvelun tavoitettavuudesta voi olla tarkoituksenmukaista sisällyttää luottolaitoslain 15 lukuun erityisenä säännöksenä erityisesti asiakaspalvelun tavoitettavuuden parantamisen osalta.

MANE kannattaa Y-tunnuksettomien yhteisuuksien pankkipalveluiden saatavuuteen liittyvien säännösten ja menettelytapojen selkeyttämistä esimerkiksi esitetyn pankeilta edellytettävien menettelytapojen muutoksella, jolloin pankkien näkökulmasta tulisi laajemmin tutkia mahdollisuutta tiekunnan käyttöyksikkötunnuksen hyödyntämistä y-tunnuksen sijasta.

2. Käteisen saatavuus ja käytettävyys

Kommenttinne käteisen saatavuutta ja käytettävyyttä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 3)?

Käteisen saatavuuden ja erityisesti käytettävyys laillisena maksuvälineenä on varmistettava kaikissa olosuhteissa. On keskeistä, että käteisen saatavuus varmistetaan kriisitilanteissa. EU komissio onkin katsonut tarpeelliseksi selkiyttää käteisen saatavuutta ja käytettävyyttä asetusehdotuksensa kautta.

MANE katsoo, että komission asetusehdotus vastaa hyvin käteisen saatavuutta ja käytettävyyttä koskeviin ongelmiin. Keskeistä on, että Suomen kannoissa asetusehdotusneuvotteluissa tunnistetaan ja tehdään näkyväksi maaseutuvaikutukset ja erityiskysymykset liittyen käteisen saatavuutta ja käytettävyyttä myös harvaan asutuilla alueilla ja saaristossa.

3. Asiakkaansuoja- ja menettelytapasääntely: hyvä pankkitapa ja sopimusehtosääntely

Kommenttinne hyvää pankkitapaa ja sopimusehtosääntelyä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 4)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

MANE korosta tarvetta kehittää hyvää pankkitapaa koskevaa säännöstä. On ilmeistä, että pankkien palveluverkoston supistaminen ja keskittäminen sekä digitalisoituminen vaikuttavat asiakastuntemiseen ja asiantuntemukseen esimerkiksi maaseutualueiden pienten yhdistysten ja mikro- ja pk-yritysten elinkeinotoiminnasta, alan mahdollisuuksista ja toimintaympäristöstä, toiminnan tarkoituksesta ja tavoitteista sekä toimintaedellytyksistä. MANE ei suosittele hyvän pankkitavan säännöksen kumoamista vaan sen kehittämistä kuvailevammaksi.

MANE kannattaa hyvän pankkitavan valvonnan säätämistä Finanssivalvonnan nimenomaiseksi tehtäväksi.

4. Luottolaitosten toimintaa ja riskienhallintaa koskeva sääntely

Kommenttinne luottolaitosten toimintaa ja riskienhallintaa koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 5)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

-

5. Talletuspankkien yhteenliittymät

Kommenttinne talletuspankkien yhteenliittymälainsäädäntöä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 6)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

-

6. Luottolaitosten yhteisölait

Kommenttinne luottolaitosten yhteisölainsäädäntöä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 7)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

-

7. Muut havainnot ja huomiot

Voitte tässä yhteydessä tuoda esille muita kuin edellä mainittuihin teemoihin liittyviä havaintoja ja huomioita arviomuistioon liittyen.

MANE painottaa maaseutuvaikutusten arvioinnin hyödyntämistä kaikessa maaseudun asuttavuuteen, vapaaehtoistoiminnan ja mikro- ja pk-yrittäjyyden toimintaedellytyksiin liittyvässä normi-, informaatio- ja resurssiohjauksen valmistelussa. Tähän kuuluu peruspankkipalvelut ja luottolainsäädäntö.

Maaseudun hajautunut yhdyskuntarakenne, tuotteiden ja palvelujen markkinat, kolmannen sektorin ja paikallisyhteisöjen rooli ym. poikkeavat kaupunkien vastaavista rakenteista ja toiminnoista, mikä myös vaikuttaa mahdollisuuksiin käyttää palveluja.

MANE korostaa, että Suomessa ydinmaaseudulla ja harvaan asutulla maaseudulla asuu keskimäärin ikääntyneempiä ihmisiä kuin muilla alueilla, mikä vaikuttaa palvelutarpeeseen ja palveluiden käyttömahdollisuuksiin.

MANE pitää tärkeänä maaseudun paikallisyhteisöjen toiminnan mahdollistamista ja vahvistamista. Kansalaisyhteiskunta ratkaisevassa asemassa maaseudulla. On keskeistä, että myös peruspankkipalveluissa ja luottolainsäädännössä tunnistetaan maaseudun erityisluonnetta ja tapaa, millä maaseutualueilla ja erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja saaristossa järjestää erilaisia yhteiskunnallisia toimintoja – ja miten kyseiset toiminnot vaikuttavat siihen.

Koko maa yritysten toimipaikoista noin 35 % sijaitsee maaseutualueilla. Valtaosa maaseudulla toimivista yrityksistä on mikro- ja pk-yrityksiä ja myös niiden merkitys paikalliselle, alueelliselle kuin myös kansalliselle hyvinvoinnille on keskeinen.

Keskeistä on tunnistaa ja huomioida, että niin julkisen kuin yksityisen sektorin järjestelmät ovat yleisesti ottaen maaseutualueilla ohuempat kuin kaupungeissa: monia asioita järjestetään voittoa tavoittelemattomasti ja vapaaehtoisvoimin. Moni peruspalvelut, joka on totuttu kaupunkien arjessa näkemään kiistatta julkisen sektorin tehtävinä tai yksityisen sektorin palveluna, ovat tänä päivänä maaseudulla osaksi tai kokonaan kolmannen sektorin ja usein vapaaehtoistoiminnan varassa.

Eryteisesti pienten paikallisyhdistysten merkitys painottuu maaseutualueilla. Niiden toimintaedellytysten turvaaminen myös pankkipalvelujen osalta on keskeistä maaseutu- ja saaristoalueiden väestön hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden, osallisuuden kuin arjen turvan kannalta kriittisten palvelujen tuottamisen kannalta. Vapaaehtoisvoimin myös rakennetaan ja ylläpidetään keskeistä yhteiskunnallista infraa (vesi, tietoliikenne, tiestö). Maaseutualueiden alueellisen tasavaruuden ja väestöryhmien alueellisen yhdenvertaisuuden sekä maaseudun kehittämisen näkökulmista korostuvat vapaapalokuntien, metsästyssseurojen, riistanhoitoyhdistykset, kyläverkko-osuuskuntien,

tiekuntien, vesiosuuskuntien, paikallisyhdistysten, kalastusseurojen, kalatalousalueiden ja yhteisten vesialueiden osakaskuntien ja 4H-yhdistysten ym. rooli.

Husberg Antonia
Maaseutupolitiikan neuvosto